

Finansdepartementet
fi.remissvar@regeringskansliet.se

Remissyttrande

Höjd energiskatt och koldioxidskatt på bränslen vid viss användning samt höjd skatt på kemikalier i viss elektronik

Er ref: Fi2019/00431/S2

Vårt diarienumr: R-1013-2019

Svensk Handel, som är handelsföretagens intresseorganisation och företrädar ca 10 000 små, medelstora och stora företag med cirka 300 000 medarbetare, får med anledning av remissen anföra följande:

Allmänna synpunkter

Svensk Handel välkomnar möjligheten att kommentera regeringens förslag till höjda skatter i remiss Fi2019/00431/S2. Remissens svar begränsar sig till den del som handlar om höjd skatt på kemikalier i viss elektronik (avsnitt 5).

Frågan om skatter på viss elektronik för att styra om användningen av kemikalier har varit aktuell under ett flertal år. Svensk Handel har vid flera tillfällen framhållit sina synpunkter, exempelvis genom remissvar den 29 maj 2015 (Fi2015/1931) och 26 april 2016 (Fi2016/01244/S2).

Genom hela denna process har Svensk Handel varit tydlig med att handeln anser att det är viktigt att minska förekomsten och spridningen av farliga ämnen i alla produktgrupper. Handelsföretagen arbetar också målmedvetet med utfasning och substitution av ämnen där så är möjligt utan att göra avkall på produktssäkerhetsmässiga aspekter. Svensk Handel stödjer därför regeringens ambitioner på området, men kan konstatera att den nuvarande kemikalieskatten inte bidrar till något som helst uppfyllande av målen. Detta visas entydigt i en mängd analyser och utredningar som gjorts av näringslivet och forskningsorganisationer under senare år. Samtidigt stödjer sig regeringen fortfarande endast på en SOU-utredning från 2015 (SOU 2015:30) som är behäftad med en mängd felaktiga antaganden.

Svensk Handel är därför av den bestämda uppfattningen att kemikalieskatten på viss elektronik behöver dras tillbaka och ansvarig myndighet bereds möjlighet att göra en ny utvärdering av skattens effekter och resultat samt hur andra styrmedel kan ersätta den. Om detta inte kan ske i ett första läge bör åtminstone skattens

utformning ändras så även importerade produkter också beskattas i syfte att minska den konkurrensmässiga snedvridningen.

Denna slutsats grundar sig i att:

- Inga miljövinster av kemikalieskatten har uppnåtts.
- Skatten uppmuntrar inte till någon som helst substitution av kemikalier, snarare medför den att mängden fler farliga kemikalier riskerar öka i Sverige genom oreglerad privatimport.
- Sverige står för endast 0,4 % av den globala elektronikmarknaden och har små möjligheter att påverka utvecklingen av kemikalieanvändningen i konsumentprodukter vid tillverkning då produktionen av hemelektronik och kretskort är global.
- Kraften i e-handelns utveckling har underskattats. I allt snabbare takt flyttas den minskade svenska handeln med elektronik över till skattebefriad import. Regeringens utredning räknade med 0,4 %, vilket är grovt underskattat.
- Statens sammanlagda inkomster från skatten är minst 2 000 MSEK mindre än de stipulerade 2400 MSEK man räknade med.
- Skatten har försämrat svensk konkurrenskraft och medför en minskning av svenska arbetstillfällen på mellan 600 och-1500 årsarbetskrafter och kommer, med den höjda skatten, att påverka flera hundra till.
- Kostnaden för administration av skatten beräknades bli 41 MSEK. Den verkliga kostnaden är minst tre gånger så stor.
- Det finns en uppenbar risk att denna skatt i nuvarande form kommer att användas som modell för införande av andra skatter, såsom den föreslagna textilskatten, vilket riskerar få ännu större negativa konsekvenser på svensk konkurrenskraft.

I övrigt stöder Svensk Handel de remissvar som inkommit från Svenskt Näringsliv, Teknikföretagen, ElektronikBranschen och APPLiA.

Synpunkter på utredningens förslag

Nedan följer en mer specifik förklaring till de slutsatser som lyfts fram i föregående stycke. Avsnittet avslutas sedan med rekommendation om hur regeringen bör gå vidare med denna fråga.

Därför är kemikalieskatten ett misslyckande

Osäkert om några miljömål har uppnåtts

Svensk Handels förhoppning är att den huvudsakliga drivkraften att införa skatten har varit en omtanke om miljö och människors hälsa och därigenom uppfylla exempelvis det nationella miljömålet om ”*en giftfri miljö*”. Efter att skatten nu varit i kraft i flera år finns det ingenting som tyder på att några positiva miljöeffekter uppnåtts. De analyser som gjorts visar endast att en minskning av konsumtionen har skett på svensk mark men att detta delvis kompenseras med ökad import via e-handeln – en import som snarare bidrar till negativa miljöeffekter genom att inte ha samma krav på säkerhet som svenska/EU-produkter.

Att utformningen av skatten slår mot all typ av elektronik, oberoende av vilka kemikalier produkten innehåller, visar på bristen på fokus att vilja komma åt de kemikalier som är hälsofarliga. Visserligen beskattas produkter som innehåller brom, klor och fosforföreningar mer, men det finns ingen analys gjord som gör någon skillnad på olika föreningar även om det är vida känt att det finns skillnader i toxicitet. Likaså beskattas till och med produkter som inte innehåller något av dessa föreningar, om än med 10 %, men det skapar då istället en administrativ börda till ringa nytta.

Liten och ineffektiv drivkraft för substitution

Inte heller uppmuntrar den nuvarande utformningen av skatten till någon reell substitution av ämnen. Då skatten är utformad så att den inte gör någon skillnad på om en producent skulle byta ut exempelvis ett mer toxiskt brombaserat flamskyddsmedel mot ett mindre toxiskt, baserat på fosfor. För att verkligen använda skatten i en miljöstyrande riktning krävs att den riktas så specifikt som möjligt på de miljöproblem man vill komma åt, vilket inte sker i det här fallet. Anledningen kan troligtvis hittas i det faktum att det inte finns några studier gjorda på om flamskyddsmedel i elektronik är farliga i hemmiljöer. Eventuella miljö- och hälsovinster med införande av skatten har istället beräknats utifrån studier av ämnen som inte används som flamskyddsmedel. Detta är ett exempel på hur den nuvarande lagstiftningen urholkar begreppet miljöskatt.

Kemikaliernas funktion och EU-gemensamma regler förminskas

Svensk Handel vill åter igen lyfta att elektronikprodukter måste klara säkerhetskrav vad gäller brandsäkerhet för att få säljas på den europeiska marknaden, s.k. CE-märkning. Flamskyddsmedel används i många konsumentprodukter för att försvåra antändning genom att förhindra gnistbildning och spridning av brand och skydda konsumenter. Därmed behövs flamskyddsmedel – en aspekt som regeringen/lagstiftaren valt att inte lägga någon större vikt vid i sitt förslag på skatt. I dagsläget inkluderar den föreslagna listan både halogenerade och fosforbaserade flamskyddsmedel. Att hitta bättre alternativ till dagens flamskyddsmedel är ett arbete som pågår hos företagen men för närvarande finns det inte helt miljövänliga kemikalier att tillgå för att upprätthålla produkternas brandsäkerhetskrav.

Statens intäkter är mycket mindre än beräknat

I de utredningar av skatten som Svensk Handel låtit göra, via HUI Research, kan det även konstateras att det antagande om att utformningen av kemikalieskatten åtminstone skulle ge staten skatteintäkter inte heller har uppfyllts. Till att börja med finns nu verifierade siffror på att den bruttoskatteintäkt på 2400 MSEK som staten hoppades få in, endast blivit 1398 MSEK under 2018 enligt Skatteverkets uppgifter. Men denna siffra räknar inte med förlorade inkomster till staten via främst uteblivna momsintäkter, utan också utebliven bolagsskatt, skatt på arbetsgivaravgifter och kommunalskatt. Till detta tillkommer också de administrativa kostnaderna för den offentliga verksamheten. Med dessa effekter medräknade visar uträkningar att intäkten till staten minskar med ytterligare cirka 1 000 MSEK, vilket är fallet även om dessa siffror inte räknat med eventuella externa intäkter via exempelvis moms från utländska aktörer. Med den föreslagna höjningen i denna remiss skulle intäkterna ändå endast bli ett 100-tal MSEK.

Överflyttning till internationell e-handel istället

Det är tydligt att det saknas en insikt om hur snabbt den digitala förändringen av handeln sker. Tillväxten av försäljningen på nätet ökar stadigt och står nu för mer än 10 % av all detaljhandelsförsäljning i Sverige. Inom hemelektronik är dock e-handels andel av den totala elektronikhandeln 32 %. Denna e-handel sker både via svenska och utländska aktörer och i många fall kan det vara svårt att se var aktören är stationerad. Konsumenten ser i första hand priset och med nuvarande utformning av kemikalieskatten är det uppenbart att den bidrar till en konkurrenssnedvridning gentemot svenska aktörer, som måste ta ut ett högre pris då inköpet från en utländsk aktör endast är ett klick bort. Då de produkter som säljs via olika kanaler i många fall är identiska kan det konstateras att den styrning som regeringen hoppats uppnå är tandlös och snarare bidrar till att försämra svensk konkurrenskraft och i värsta fall bidra till att fler farliga produkter hamnar på den svenska marknaden. Detta kan dels uppstå när konsumenter köper produkter av sämre kvalitet via oseriösa e-handelsaktörer som inte är CE-märkta och medför antingen en ökad brandrisk eller bidrar till införsel av kemikalier som redan är förbjudna i EU.

Förlorad konkurrenskraft och arbetstillfällen

De negativa konsekvenserna på marknaden av den införda kemikalieskatten är uppenbara och kommer att förstärkas i och med förslaget till höjd skatt. Redan idag beräknas mellan 600 och 1500 arbetstillfällen ha gått förlorade och med det nya förslaget förväntas ytterligare 200-500 drabbas. Det finns fortfarande inte någon statlig analys gjord på detta utan det konstateras bara att det riskerar att ske. Att då endast ursäktas dessa effekter, såsom görs på sidan 37 i remissen, med att det frigör arbetskraft till andra sektorer är provocerande. För det första sysselsätter dessa yrken ofta unga och/eller mindre utbildad arbetskraft, med begränsade möjligheter att söka nya arbeten, men det innebär också att regeringen helt bortser från de produktivetsförluster som skapas då det är en uppenbar risk att sådana

förflyttningar av arbetskraft leder till sämre tillväxt, sämre karriärmöjligheter och reducerad levnadsstandard.

Utformningen av skatten medför även minskade resurser för svenska företag att faktiskt vara en stark röst för omställning till mer miljövänliga alternativ och vara i framkant att investera och utveckla effektiva och hållbara produkter. Dessutom drabbas företagen av orimliga administrativa kostnader. Den beräkning som ligger till grund för utformningen av skatten trodde att dessa kostnader skulle bli cirka 41 MSEK. Sanningen är att företagen betalar cirka tre gånger så mycket. Detta förklaras bland annat av att alla elektronik-produkter drabbas och den administrativa bördan blir ännu större när avdrag på upp till 90 % ska göras. En underskattning av hur många elektronik-produkter som faktiskt lanseras av företagen har också gjorts. Varje företag kan lansera flera hundra produkter per månad och varje produkt måste prövas enskilt vilket innebär både omfattande utredningstid och höga kostnader.

Risk att kemikalieskatten används som modell

I den regeringsöverenskommelse som finns sedan januari 2019 framhålls det att nya miljöskatter ska träda i kraft under mandatperioden. Det är då troligt att den nuvarande utformningen av skatten på elektronik kommer vara av intresse som förebild. Svensk Handel vill, med enfass, avråda från att göra det. Den sektor som förväntas stå näst på tur för en kemikalieskatt är textil, vilket har en ännu större internationell prägel i sin handel. PostNords senaste e-handelsbarometer från 2018 visar att 39 % av alla inköp på nätet var inom kläder och skor i jämförelse med hemelektronik som stod för 23 %. Eventuella skatter på svensk försäljning kommer därför att bidra till att styra mot en ännu större skattebefriad privatimport eller direktköp från annat EU-land via e-handel. Även svårigheter med att identifiera miljönytta och vilka de reella statliga intäkterna egentligen är kommer med största sannolikhet förstärkas ytterligare vid en implementering av skatt på textil.

Gör om - gör rätt gällande kemikalieskatten

Som framgått med all tydlighet är således skatten på elektronik ett stort misslyckande i alla bemärkelser. Svensk Handel anser att det enda rätta är att dra tillbaka skatten och genomföra en fullständig analys av skattens effekter utifrån både miljöperspektiv, statligt perspektiv och näringslivsperspektivet. Detta kan förslagsvis göras av ansvarig myndighet vilket torde vara Kemikalieinspektionen. Det bör ligga i statens intresse att om ett ekonomiskt styrmedel införs och presenteras som en miljöåtgärd bör det också leda till att miljöförbättringar sker. Om så inte är fallet riskerar staten att bidra till att förtroendet för införandet av miljöstyrande åtgärder urholkas och samhällets tilltro och acceptans för dem minskar.

Svensk Handel vill samtidigt understryka att vi är mycket tveksamma till att en nationell skatt över huvud taget kan utformas så att den blir effektiv och når de

uppsatta målen. Det är Svensk Handels bestämda uppfattning att kemikalier som på ett vetenskapligt sätt bedömts som hälsofarliga ska förbjudas och det sker bäst genom att arbeta på EU-nivå och utvidga respektive skärpa RoHS-direktivet och REACH-förordningen. Detta bör också kompletteras med ett riktat arbete för att utveckla standarder och internationella riktlinjer, såsom sker via exempelvis EU-standardiseringen för elektronik, CENELEC. Slutligen är det också av central betydelse att det finns en effektiv marknadskontroll och ett säkerställande att de produkter som sätts på EU:s och Sveriges marknad lever upp till lagkrav, gällande såväl kemikalier som produktsäkerhet.

Om regeringen ändå insisterar på att bibehålla och höja skatten på elektronik måste förändringar vidtas för att säkerställa en likvärdig konkurrens på den svenska marknaden. Genom undantaget för e-handeln från utländska avsändare snedvrids konkurrensen och med den snabba anpassningen till digital och gränsöverskridande handel som sker kommer detta ytterligare att innebära en snedvridning. Det bör även påminnas om att nuvarande undantag till och med gör att import av farlig elektronik uppmuntras då privatimporterade produkter från länder utanför EU antingen inte lever upp till gällande EU-krav kring produktsäkerhet eller använt sig av kemikalier som är förbjudna inom EU, genom att antingen sakna flamskyddsmedel eller använt sig av kemiska ämnen som är reglerade och inte får användas på EU-marknaden. I remissen framhålls undantaget för internationell handel som en risk för svenska aktörer. Svensk Handel vill understryka att det sedan länge är ett faktum och uppmuntrar regeringen att snarast åtgärda detta innan eventuell uppdaterad lagstiftning införs.

Om remissprocessen

Slutligen vill Svensk Handel ta tillfället i akt och uttrycka en förvåning att beredningstiden för att inkomma med svar till denna remiss är mycket snäv. Som lär vara väl känt inom Regeringskansliet bör möjligheten till svar sträcka sig åtminstone någon månad. Svensk Handel vill understryka vikten av att denna rutin upprätthålls så att alla aktörer ges möjlighet att inkomma med fullständiga svar.

SVENSK HANDEL



Mats Hedenström
Näringspolitisk chef



Magnus Nikkarinen
Näringspolitisk expert